

24.9. 2008

PSA-2008-R-10-531

Tätä lausuntoversiota on muokattu huomioiden henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta.

Vapo Oy
Paikalliset polttoaineet/Resurssit
PL 22
40101 Jyväskylä

Viite / Hänvisning

Asia / Ärende

Yhteysviranomaisen lausunto Vapo Oy:n Haisurämeen (Kiuruveden Saarisuo ja Heinäsuo) turvetuotantoalueen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Vapo Oy on toimittanut 16.7. 2008 Pohjois-Savon ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 468/1994 muutettu 458/2006) mukaisen arviointiohjelman, joka koskee Haisurämeen (Kiuruveden Saarisuo ja Heinäsuo) turvetuotantohanketta Kiuruveden kunnan alueella.

HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Haisurämeen (Kiuruveden Saarisuo ja Heinäsuo) turvetuotantoalueen ympäristövaikutusten arviointiohjelma, Kiuruvesi.

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy
Paikalliset polttoaineet/Resurssit
PL 22
40101 Jyväskylä

Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilö on Mirja Juntunen puh. 020 790 5763

Konsultti

Jyväskylän yliopisto/ympäristöntutkimuskeskus
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

Konsultin yhteyshenkilö on Hannu Salo puh. 014 260 3833

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon ympäristökeskus
Sepänkatu 2 B
70100 Kuopio

Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on Antti Lammi 040- 7477 984

YVA- menettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA- menettely) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA- menettelyä sovelletaan tässä hankkeessa YVA- asetuksen (713/2006) 6 §:n mukaisen hankeluettelon 2 e kohdan perusteella (turvetuotanto, kun yhte-näiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria).

YVA- menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaisena toimivalle alueelliselle ympäristökeskukselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen antamassa lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava.

Hankkeesta vastaava arvioi hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja siitä saamansa yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä kokoaa arvioinnin tulokset arviointiselostukseen. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

YVA- menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja muiden kannanotot siitä hankkeesta vastaavalle.

Hanke, sijainti ja tavoite sekä esitetyt vaihtoehdot

Vapo Oy suunnittelee Kiuruvedellä Turhalan ja Mykkäsuperän kylien alueella sijaitsevan Haisurämeen hankealueen (Heinäsuon ja sen länsipuolella olevan Saa-ri-suon osan) valmistelemista pääosin energiaturpeen tuotantoon. Alue sijaitsee n. 9 km Kiuruveden keskustaa-ajamasta pohjoiseen ja hankealueen pinta-alaksi on suunniteltu 180 hehtaaria. Hankealue kuuluu Vuoksen vesistöalueeseen sijoittuen pääosin Välijoen-Suojoen valuma-alueeseen (4.573) sekä hieman länsiosiltaan Näläntöjärven valuma-alueeseen (4.563). Toiminta, joka käsittää kuntoonpano-, tuotanto- ja jälkihoitovaiheen, on tarkoitus aloittaa ympäristöluvan täytäntöönpanokelpoiseksi tulemisen jälkeen. Kuntoonpanovaihe kestää 1-5 vuotta ja tavoitteena on että tuotantovaihe on pituudeltaan 25-30 vuotta.

Arvioitavat vaihtoehdot

- **Vaihtoehto 0 (VE0).** Hanketta ei toteuteta.
- **Vaihtoehto 1 (VE1).** Hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella.

Vaihtoehdossa 1 (VE1) tarkastellaan eri vesienkäsittelymenetelmiä ja niiden merkitystä ympäristövaikutusten kannalta. Ensisijaisena käsittelymenetelmänä tarkastellaan pintavalutuskenttää (vaihtoehto 1a) ja toissijaisena kemikaalista käsittelyä (vaihtoehto 1b).

HANKKEEN EDELLYTTÄMÄT LUVAT JA PÄÄTÖKSET

Hanke edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa ja lupaviranomainen on Itä-Suomen ympäristölupavirasto. Lisäksi tarvitaan mahdollisesti rakennuslupia sekä lupa purkuvesien johtamiseen ellei siitä voida sopia vesialueen omistajien kanssa. Turvetuotantoalueen perustamisesta on ilmoitettava kirjallisesti pelastusviranomaiselle viimeistään siinä vaiheessa kun alueelle haetaan ympäristölupaa.

ARVIOINTIMENETTELYN SOVITTAMINEN YHTEEN MUIDEN LAKIEKSI MUKAISIIIN MENETTELYIHIN

Ylä-Savon seudun maakuntakaavassa (2003) pääosaa hankealueesta koskee merkintä EO1 (maankamaran ainesten ottoalue, turvetuotantoalue) Alueella ei ole vahvistettuja yleiskaavoja. Hankkeen vesistövaikutukset kohdistuvat Luupuveden lintujärvet Natura-kohteeseen, mikä edellyttää luonnonsuojelulain mukaista tarkastelua, jota on kuvattu tarkemmin jäljempänä lausunnossa. EU:n vesipuitediirektiivin velvoittama vesiensuojelun ja hoidon yleinen tavoite on vesistöjen vähintään hyvä tila vuoteen 2015 mennessä. Hankkeen vaikutus tämän tavoitteen saavuttamiselle on syytä ottaa huomioon arviointiselostuksessa. Myös EU:n tulvadirektiivi tulee ottaa huomioon.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Savon ympäristökeskus on yhteysviranomaisen ominaisuudessa kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Kiuruveden kaupungin ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla 31.7.2008 - 1.9.2008 Kuulutus on julkaistu Kiuruvesi-lehdessä 30.7.2008. Arviointiohjelma on nähtävillä arviointimenettelyn ajan Kiuruveden kaupungintalolla ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös internetissä osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/psa>.

Hanketta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva yleisötilaisuus on järjestetty Luupuveden Nuorisoseurantalolla 12.8. 2008.

Pohjois-Savon ympäristökeskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausuntoja viranomaisilta, muilta tahoilta ja kansalaisilta 1.9. 2008 mennessä.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Pohjois-Savon ympäristökeskukselle toimitettiin 12 lausuntoa ja mielipidettä. Ympäristökeskus toimittaa lyhentämättömänä kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä Vapo Oy:lle tämän lausunnon liitteinä.

Arviointiohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä sisältö oli kannanottojen saapumisjärjestyksessä seuraava:

Itä-Suomen työsuojelupiirin työsuojelutoimistolla ei ollut huomautettavaa lausunnolla olleisiin asiakirjoihin.

Henkilö A.A. ja viisikymmentäneljä Turhalan, Mykkäspärän, Luvelahden ja Olkkosperän kyläläistä esittävät kantanaan, että hankealueen lähellä olevan Luupuveden lintujärvet Natura-kohteen luonnonarvoja ei tulisi tuhota. Ojittamaton suo- alue tulisi jättää luonnontilaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Turvetuotanto tulisi alentamaan asuinviihtyisyyttä sekä kiinteistöjen arvoa em. kylissä. Lähimmät asuintalot sijaitsevat vain muutaman sadan metrin päässä tuotantoalueesta, pöly ja meluhaitat tulisivat olemaan huomattavat. Tietyissä sääoloissa turvepöly kulkeutuisi kauemmaksikin. Tulipalot voisivat vaarantaa ihmisten ja eläinten lisäksi kiinteistöt. Kannanotossa epäillään, että ohjelmassa esitetty käsitys raskaan liikenteen määrästä on aliarvioitu ja todelliset liikenneturvallisuusriskit ovat suurempia.

Savo-Karjalan tiepiirin mukaan arviointiohjelmasta ei ilmene, mitä ja kuinka liikenteellisiä vaikutuksia arvioidaan. Myöskään arviointialue ei ilmene ohjelmasta. Hankeen liikenteelliset vaikutukset onkin selvitettävä ja kuvattava selostuksessa kattavasti. Turpeen kuljetusten osalta on esitettävä liikenteen suuntautuminen ja vaikutukset siltä alueelta, jolla vaikutusten arvioidaan olevan merkittäviä. Arvioinnissa on syytä tarkastella alempiasteisten maanteiden tämänhetkistä soveltuvuutta turvekuljetuksiin sekä rakenteellisten ominaisuuksien, liikenneturvallisuuden että liikenteestä läheiselle maankäytölle aiheutuvan melu-, pöly-, päästö- ja mahdollisten värinävaikutusten kannalta.

Arviointiselostuksessa on tarkasteltava vesien Välijokeen johtamisen mahdollisia hydrologisia vaikutuksia seututiehen (595) ja Välijoen maantiesilta. Selostuksesta tulee myös käydä ilmi, mistä hankealueen liikenne liittyy maantieverkkoon ja on esitettävä selvitys liittymäluvista.

Henkilöt B.B. ja C.C. vastustavat hanketta ja esittävät, että pölyhaittoja on aliarvioitu, koska hienojakoinen pöly voi tunkeutua rakennuksiin vaikeuttaen jokapäiväistä elämää. Kiinteistöjen arvo laskisi turvetuotannon seurauksena ja rakennusten ulkovuorauksen kunnostustarve lisääntyisi. Kotipihan käyttö arkielämään vapaa-ajan oleskeluun hankaloituisi pölyn ja melun vuoksi. Haittoja koituisi muistuttajien mukaan 5-6 kiinteistölle eikä kolmelle kuten arviointiohjelmassa on esitetty. Ohjelman kartta on liian suppea eikä siinä näy Saarisuon pohjoispäässä sijaitsevat talot lainkaan. Marjastus tulisi olemaan mahdotonta turvepölyn vuoksi.

Muistuttajien mukaan arviointiohjelmaan ei ole merkitty turvetuotantoalueelta päätielle johtavaa tiestöä lainkaan, joten ohjelmaan ei pysty ottamaan kantaa näiltä osin.

Tuotantoalueen hehtaarit on hyvin epämääräisesti kartalla, ojittamattomia suoalueita ei ole merkitty kartalle lainkaan eikä niiden pinta-alasta löydy tietoa.

Yleisötilaisuudessa 12.8. 2008 esitetty määrä hyvän vuoden turvesadosta 80 000 m³/v on aliarvio. Turveteollisuusliiton mukaan vuoden 2006 keskituotos oli n. 710 m³/ha eli Haisurämeen 180 hehtaarin alalta vuosituotos voisi olla 127 800 m³/v. Näin ollen rekkakuormien määrä nousee huomattavasti arviointiohjelmassa esitetystä.

Alueen linnusto- ja kasvillisuus tulisi tutkia puolueettomasti pidemmällä ajanjaksolla ja perusteellisemmin kuin vuonna 2008 on tehty. Tulee myös selvittää levittäytyvätkö kyykäärmeet kunnostettavalta suolta pihapiireihin.

Arviointiselostuksessa tulee selvittää, mikä vaikutus on sillä, että tulvavesi tulee nykytiedon valossa nousemaan tuotantoalueelle.

Ekometsätalouden Liitto, (suotyöryhmä ja dokumenttiprojekti/Hannu Hyvönen) toteaa, että pitkän vesistöjen rehevöitymiskehityksen vuoksi tulisi noudattaa varovaisuusperiaatetta myös hankealueella ja pidättäytyä sekä ojitustoiminnasta että turpeentuotannosta. Suunniteltu tuotantoalue sijaitsee erittäin tulvaherkällä alueella ja riski siitä, että koko alue peittyy tulvavesiin ja että rakennettavat patoaltaat pettävät, on erittäin suuri. Tämä voisi ratkaisevasti heikentää alapuolisten suojelevesistöjen tilaa. Liitto edellyttää, että YVA- menettelyssä selvitetään hankealueelta lähtevän kokonaishumuskuormituksen määrä ja sen happea kuluttavan ja sitä kautta fosforia vapauttavan vaikutuksen merkittävyys vähintään Iisalmeen saakka. Liitto vastustaa sitä, että turvetuotantoa suunnitellaan kylien keskelle lähelle asutusta ja myös sosioekonomiset syyt osoittavat, että hanke on toteuttamiskelvoton.

Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä toteaa, että arviointiohjelmassa on suurimmaksi osaksi huomioitu hankkeen vaikutukset ja niiden selvittämiseksi tarvittavat selvitykset, mutta joiltain osin ohjelmaa on tarpeen tarkentaa ja selventää.

Arvioinnissa on selvittettävä missä määrin hanke lisäisi laskuvesistöjen kuormitusta, ottaen huomioon jo nykyisellään laskuvesistöjä kuormittavat toiminnot.

Selvitettäessä toiminnan meluhaittoja tulee huomioida toiminnan vuorokausittainen toiminta-aikamaksimi. Melun leviäminen tulee esittää kartalla vyöhykkeittäin.

Pölypäästöjen selvittämiseksi on syytä arvioida riittävän laajasti, millä tavoin asutukselle aiheutuva pölyhaitta saadaan minimoitua. Erityisesti pölyävimpien työvaiheiden osalta on syytä arvioida, millä tuulennopeuksilla ja suunnilla haitta naapurustolle voi muodostua kohtuuttomaksi. Pölyhaittojen osalta kannattaisi myös esittää arvio siitä, millaisten olosuhteiden vallitessa toiminta on tarpeen keskeyttää asutuksen läheisyydessä.

Hankkeen vaikutukset natura- kohteeseen Luupuveden lintujärvet on selkeintä selvittää riittävällä tarkkuudella osana YVA- menettelyä.

Alueen muutkin mahdolliset jälkikäyttömahdollisuudet kuin maatalous tulee selvittää, sillä sama jälkikäyttömuoto ei välttämättä sovi koko tuotantoalueelle.

Ylä-Savon Vihreät ry. /Anne Roponen on esittänyt ohjelmaa koskevia kysymyksiä, jotka toivotaan otettavan huomioon YVA- menettelyssä. Sosiaalisen ympäristön häiriytyminen tulee ottaa huomioon suunnittelussa koska vajaa kymmenen taloa on aivan alueen välittömässä läheisyydessä ja kaikkiaan hanke koskettaisi 30 talouden elämää melu- ja pölyhaittoineen.

Raskaan liikenteen osalta tulee selvittää sen vaikutus kylätien liikenneturvallisuu-
teen, alueen melutasoon ja teiden kuntoon.

Luontovaikutusten osalta tulee selvittää hankkeen merkitys Saarisuon karpalon-
poiminnalle ja Heinäsuon karpalon- ja lakanpoiminnalle. Suunnittelussa tulisi ot-
taa huomioon, että havaitun eläimistön elinalueita ei tuhottaisi hankealueella
(esim. kurki, teeri, riekko, hirvi, ilves, susi, karhu).

Arvioinnissa tulee selvittää miten lähivesistöjä suojellaan rehevöitymiseltä ja
humuksen kulkeutumiselta laajemmin Ylä-Savon vesistöreiteille. Kaikonsuon
turvetuotantoalue kuormittaa jo nyt samoja, osin suojeltuja vesistöjä. Hankealue
on myös erittäin tulvaherkkää - vesi nousee helposti niin valutuskentälle kuin itse
turvetuotantoalueelle kuljettaen humuksen suoraan vesistöihin.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin mukaan arviointiohjelmasta on ilmentävä
koko vaikutusalue. Aineisto kattaa nyt vain itään Kaislaseen laskevat vedet, ei
länteen Näläntöjärveen kulkevia vesiä. On selkeästi kuvattava vesien tila nykyi-
sellään ja Luupuveden veden vaihtuvuutta koskevia tietoja on tarkennettava.

Arvioinnissa tulee kuvata koko vaikutusalueen vesistöjen nykytila. Tulee kuvata,
miten suuri osa kuormituksesta tulee jo nykyään Vapo Oy:n kaikilta muilta turve-
tuotantoalueita saman vesistön alueella ja mikä on tämän hankkeen lisäkuormitus
vesistöille. Vapo Oy:n tulisi myös tuoda esille onko sillä lisää turvetuotantosuun-
nitelmia Iisalmen reitin alueella, jotta hankkeiden yhteisvaikutus voitaisiin arvi-
oida. Tässä tulisi huomioida myös ilmasta tuleva laskeuma ja muu ihmistoimin-
nan aiheuttama lisäkuormitus.

Arvioinnissa tulee kuvata, miten tämä hanke auttaa saavuttamaan vesipuitedirek-
tiivin mukaisen tavoitteen, jossa kaikissa vesistöissä saavutetaan vuoteen 2015
mennessä biologisin indikaattorein vähintään hyvä tila. Erityisesti tulee selvittää
mikä osa fosfori-, typpi – ja biologisesta hapenkulutus-kuormituksesta tulee han-
kealueelta nyt ja tulevaisuudessa. Hankkeen vaikutukset kalakuolemiin tulee sel-
vittää. Hankkeen vaikutukset paikallisten ihmisten käyttövedeen ja käyttöveden
raakaveteen on selvitettävä.

Hankkeen kasvihuonekaasujen aiheuttamat päästöt tulee arvioida vähintään hiili-
dioksidin, metaanin ja typpioksiduulin osalta. Arvio tulisi tehdä paitsi turpeen-
nostosta, pitkän aikavälin vaikutuksista, vesistöön valuneista aineista sekä tur-
peenpoltosta aiheutuvista päästöistä tuotettua energiayksikköä kohti.

Pölystä tulee selvittää kuinka paljon se sisältää hyvin pieniä hiukkasia (alle 2,5 mik-
rometriä), jotka aiheuttavat keuhkoille suurimmat haitat. Turvepölyn sisältämät mik-
robit tulee selvittää. Turvepölyn kulkeutuminen eri tuulitilanteissa tulee kuvata suh-
teessa mm. asutukseen.

Arviointiselostuksesta tulee myös käydä ilmi kuinka Luupuveden lintujärvien tila
turvataan.

Kiuruveden kaupunginhallituksella ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.
Kaupunginhallitus korostaa läheisen asutuksen huomioimista ja haittavaikutusten
minimointia.

Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston mukaan arviointiohjelma
on hyvin yleispiirteinen. Vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää olemassa oleva ti-
lanne ja hankkeen siihen tuoma muutos. Turvetuotannossa käytettävät vaihtoehtoiset

tuotantomenetelmät on kuvattu selkeästi, mutta epäselväksi jää, mitä turpeen nostomenetelmiä tässä hankkeessa käytetään. Arviointiselostuksessa tulisi kuvata taulukkona tuotantomenetelmittäin pöly- ja melupäästöt.

Turpeen kuljetusreitit tulee selostuksessa kuvata samalla kartalla asutuksen kanssa selvittäen samalla, haittaako liikennöinti asukkaiden tai erityisryhmien kuten koulu- ja laisten liikkumista. Kuljetusreittien läheisyydessä asuville ihmisille mahdollisesti aiheutuvia haju-, melu-, pölyhaittoja tulee arvioida.

Arviointiohjelman kartat ovat epäselviä. Arviointiohjelmassa lähi- ja kaukovaikutusalue on esitetty epämääräisesti ja tätä pitää täsmentää mm. kartoin. Myös erityistilanteista, kuten ilkivallasta, onnettomuuksista jne. johtuvat tilanteet tulee arvioida.

Arviointiohjelmassa ei ole kuvattu hankkeen vaikutuspiirissä olevaa pysyvää ja vapaa-ajan asutusta eikä elinkeinoja. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi tulee esittää arviointialueen väestörakenne, väestömäärä, kiinteistöjen etäisyydet turvesuosta ja elinkeinorakenne. Häiriintyvien kohteiden, kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien sekä talousvesikaivojen sijainti sekä niihin kohdistuvat vaikutukset tulee selvittää.

Sosiaalisia vaikutuksia koskeva kysely tulee toimittaa kaikille vaikutusalueen talouksille, myös lomakiinteistöille. Myös kunnan sosiaali- ja terveystoimi tulee haastatella. Kyselylomake tulee liittää arviointiselostukseen. Kyseinen arviointi tulee tehdä vertailukelpoisin menetelmin.

Pohjois-Savon liitolla ei ole arviointiohjelmasta yleisesti tarkastellen huomautettavaa, mutta lausunnossaan se tuo esille, että arviointiohjelman sivulla 20 esitetty kuva ei ole virallinen maakuntakaavan ote. Maakuntakaavaa tulee tulkita esitysmittakaavan 1:125 000 perusteella. Arviointiselostuksessa tulee varautua tekemään myös varsinainen Natura-arviointi, jos sellainen tarvearviointissa nähdään tarpeelliseksi.

Pohjois-Savon riistanhoitopiirillä ei ole hankkeesta huomautettavaa. Se kuitenkin toivoo, että turvetuotannon päättyessä alue voitaisiin ennallistaa esimerkiksi vesilintukosteikoksi, mikäli se teknisesti on mahdollista.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on kerrottu selvästi hankkeen nimi ja sijainti sekä siitä on helposti löydettävissä hankkeesta vastaava, konsultti ja yhteysviranomainen yhteystietoineen.

Hankkeen tarkoituksesta on kerrottu arviointiohjelmassa riittävästi. Hankkeen tavoitteet ja kytkeytyminen saman toimijan muihin hankkeisiin on esitetty yleispiirteisesti. Saman valuma-alueen osalta tulee arviointiselostuksessa kertoa, mitä muuta turvetuotantoa Vapo Oy:llä on seudulla. Eri tuotantoalueiden yhteisvaikutusten arviointiin on otettu tarkemmin kantaa tämän lausunnon kappaleessa vesistöt ja vedenlaatu. Hanke on perusteltu hyvin energiahuollon näkökulmasta. Arviointiohjelmasta saa riittävän käsityksen hankkeen suunnitteluvaiheesta ja maankäyttötarpeesta yleisellä tasolla. Koska osa selvityksistä on jo tehty (mm. linnusto), tekeillä (mm. sosiaaliset vaikutukset) tai tekemättä (mm. melu- ja pöly), olisi ollut hyvä koota kaavioon niiden aikataulu ja sijoittuminen osaksi YVA-prosessia ja sen aikataulua.

Hankkeen kuntoonpano – ja tuotantovaiheen kesto mahdollisen luvansaannin jälkeen on kuvattu selkeästi. Hankkeen tarvitsemia lupia, lupamenettelyä ja niiden aikataulua tulisi kuvata arviointiselostuksessa tarkemmin kuten maanomistusoloja tuotantoalueella ja sen lähiympäristössä.

Arviointiohjelmassa on kiireellisestä aloituksesta ja tiukasta tavoiteaikataulusta johtuvaa epätarkkuutta monin paikoin asioiden esittämisessä ja painotuksissa. Paikoitellen tämä haittaa luettavuutta ja asioiden ymmärrettävyyttä. Erityisesti osa kartoista on mittakaavansa vuoksi vaikeasti luettavia (liitekartta 1), harhaanjohtavasti otsikoituja tai epätarkoituksenmukaisesti rajattuja (kuvat 2 ja 5). Tekstin kappaleiden juokseva numerointi menee sekaisin kohdissa 4.3.4 ja 4.3.5 sekä 6.4. Tekstissä mainitaan alueen kuuluvan Kärämäen kalastusalueeseen, joka ei ulotu Pohjois-Savoon. Asioiden tarkoituksenmukaiseen ja selkeään esitystekniikkaan tulee kiinnittää erityistä huomiota arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa esitetty aikataulu, jonka mukaan arviointiselostus olisi valmis marraskuussa 2008 ei ole realistinen, koska mm. kaikkia luonto- ja vedenlaatuselvityksiä ei ehditty tehdä maastokaudella 2008. Selvitykset tulee tehdä ja liittää arviointiselostukseen. Arviointimenettelyn ja kuulemisen aikatauluja tulee tämän vuoksi täsmentää arviointiselostukseen.

Vaihtoehdot ja niiden käsittely

Hankkeen vaihtoehtojen asettelu on lähtökohtaisesti selkeä. Alavaihtoehtoja 1a ja 1b tulee molempia kuvata tasaveroisesti arviointiselostuksessa kun tarkastellaan vesistövaikutuksia. Selostuksessa tulee myös esittää, voidaanko pintavalutuskenttä- ja kemikaalikäsittelyitä mahdollisesti käyttää rinnakkain vesiensuojelun tehostamiseksi ja tehokkaan puhdistuskauden vuotuisiksi pidentämiseksi.

Ohjelman vaihtoehdot- kappaleessa on laajalti kuvattu erilaisia turvetuotantomenetelmiä, mutta mistään ei käy ilmi missä määrin niitä tullaan käyttämään hankealueella. Tämän tulisi käydä ilmi selostuksesta, jossa myös verrataan toisistaan eroavien tuotantomenetelmien pöly, vesistö- ja meluvaikutuksia tämän hankkeen vaikutusalueella. Johtopäätöksenä tulisi selostuksessa esittää, mitkä menetelmät soveltuvat parhaiten asutuksen läheisyyteen.

Vaihtoehtojen vertailua helpottaa asioiden esittäminen arviointiselostuksessa myös taulukkomuodossa.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen pääasialliset ympäristövaikutukset ja vaikutusmekanismit sekä ryhmitelty ne systemaattisesti. Kuitenkin liikenne ja jätehuolto on jäänyt vähälle huomiolle. Hankkeen ja toimialan vaikutuksista ilmasto- muutokseen tulee esittää kuvaus arviointiselostuksessa. Nykytilanteen kuvaus ei ole kaikilta osin riittävän kattava hankkeen valuma-alueen, alapuolisten vesistöjen ja tuotantoalueen lähialueiden osalta. Näitä kohtia on tarkasteltu tarkemmin tämän lausunnon loppupuolella ja esitetyt näkökohdat tulee ottaa huomioon arviointiselostuksessa.

Alueen nykyinen maankäyttö on kuvattu pääasiallisten käyttömuodon perusteella yleisellä tasolla. Asuttujen tilojen määrän ja sijoittumisen kuvaamisessa on epätarkkuutta, joka tulee korjata selostusvaiheeseen liittyen. Jotta arviointiselostuksessa voidaan kuvata hankkeen erilaisia vaikutuksia eri etäisyyksillä tuotantoalueesta, tulee asutuksen sijoittuminen ja luonne olla täsmällisesti tiedossa. Maisemalliset vaikutukset tulee kuvata tuotanto-alueella suhteessa lähiasutukseen ja pääasiallisiin liikkumissuuntiin alueella. Nykyinen kaavoitustilanne on kuvattu arviointiohjelmassa riittävän selkeästi, joskin maakuntakaavan EO1-merkinnän kaavamääräys tulee korjata arviointiselostukseen sisällöltään maakuntakaavaa vastaavaksi.

Luonnonympäristö, eliöstö ja suojelualueet

Turvetuotantoalueen osalta tulee arviointiselostuksessa esittää kasvillisuus- ja kasvisoselvitys. Myös suon linnusto tulee selvittää pesimäaikana siten, että pesivien parien määrät tai tiheys on lajeittain tiedossa ja harvalukuisten lajien reviirit on paikallistettavissa kartoille. Myös luonnontilaisten, vesilain suojelujen lähteiden esiintyminen tulee selvittää.

Kuormitusta vastaanottavan ja suojellun Luupuveden lintujärvet Natura-kohteen kasvillisuus tulee kuvata pääpiirteissään kasvillisuusvyöhykkeittäin ja linnusto tulee selvittää tarkasti. Vesi- ja rantalinnuston pesimälajien laskennoissa käytetään Luonnontieteellisen keskusmuseon vakio menetelmiä (piste-, kierto- ja poikuelaskennat). Muuta linnustoa havainnoidaan samoilla käyntikerroilla. Kevät- ja syysmuutonaikaisia lepäileviä lintuja ja niiden määriä selvitetään vähintään yhden vuoden aikana keväällä ja syksyllä, vähintään kolmella retkikerralla kautta kohden. Tuolloin kirjataan ylös lintulajisto, niiden sijainti ja yksilömäärät. Natura-kohteen kaikkien osaluokkien (järvien) linnusto tulee selvittää edellä kuvatulla tavalla, jotta hankkeen vaikutusten merkittävyyttä voidaan arvioida osaluokittain esim. suhteessa läheisen Kaislasen suojelualueeseen. Linnustoselvityksissä tulee pyrkiä siihen, että tuloksia voidaan verrata jo olemassa oleviin tietoihin alueen linnustosta ja että laskenta olisi toistettavissa tulevaisuudessa. Hankkeesta vastaavan on liitettävä arviointiselostukseen 1990-luvun laskentatiedot (mm. Väänänen 1992) kohteen linnustosta. Myös Tiira-lintuhavaintotietojärjestelmän aluetta koskevat havainnot tulee selvittää.

Luonnonsuojelulain 65 § mukaan Natura-alueen luonnonarvoihin todennäköisesti merkittävästi heikentäen vaikuttavista hankkeista ja suunnitelmista on tehtävä Natura-arviointi. Sen tekeminen kuuluu hankkeen toteuttajalle. Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeelle, jos arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelun alue on Natura 2000-verkostossa. Luupuveden lintujärvet Natura-kohde on lintudirektiivin mukainen kohde, joten hankkeen vaikutuksia tulee tarkastella kohteen Natura-päätöksessä mainittuihin lintulajeihin.

Tässä hankkeessa tulee tehdä ensivaiheessa tarvearviointi varsinaisen naturavaikutusarvioinnin laatimisesta. Jos se osoittaa, että hankkeella voi olla merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-kohteelle Luupuveden lintujärvet, tulee nämä vaikutukset arvioida mieluiten osana YVA-selostusta. Tämä edellyttää luonnollisesti linnustoselvityksen tekemistä koko Natura-kohteen alueelta edellä kuvatuin menetelmin. Naturaan kohdistuvien vaikutusten arvioimisessa on oltava tiedossa hankkeen mahdollisesti vaativat natura-vesistön hydrologiaa ja vedenlaatuun vaikuttavat toimenpiteet (kuten penkereet, ruoppaukset yms.), joita hankkeen käytännön toteutus saattaisi edellyttää.

Vaikutusalueen suojellut vesistöt, jotka ovat lintuvesiä, tulee arviointiselostuksessa kuvata tarkasti siten, että kustakin käy ilmi kuuluuko ko. vesistö valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan, Naturaan tai maakuntakaavan suojelualueisiin. Asia voidaan esittää esimerkiksi oikein rajatulla kartalla.

Arviointiohjelmassa ei ollut esitystä ojittamattoman ja ojitetun suoalueen sijainnista ja pinta-alasta. Tämä tieto tulee lisätä arviointiselostukseen.

Vesistöt, vedenlaatu

Alueen vesistöjen vedenlaadusta on arviointiohjelmassa esitetty jonkin verran taustatietoja. Arviointiohjelmassa on kuitenkin kuvattu vain ne periaatteet, joilla vesistövaikutuksia aiotaan selvittää. Konkreettista esitystä siitä, mitä tietoja on olemassa tai mitä oleellista puuttuu ja aiotaanko kyseinen tieto hankkia itse, ei ohjelmassa ole kerrottu. Kuvaus tutkimusmenetelmistä puuttuu myös. Menetelmät tulee kuvata selkeästi arviointiselostuksessa. Sekä vedenlaatu että hydrologiatietoja on hankittava lisää ellei nykyisin käytössä olevat tausta-aineistot anna tarvittavia lähtökohtia arviointiselostukselle. Vaikutustarkastelussa tulee ottaa huomioon valuma-vesien lisäksi turvepölyn vaikutukset vesistössä.

Vesistöjen tilan kuvauksessa ei ole tuotu selvästi esille Luupuvvedellä tapahtunutta kehityssuuntaa. Vedenlaadun kehitystä kuvaan vain yksi, happitilannetta kuvaava kaavio. Luupuveden tarkkailu ei ole kuitenkaan ollut kovin intensiivistä havaintoajankohtien suhteen. Velvoitetarkkailujen perusteella on havaittavissa viitteitä siitä, että talviaikainen happitilanne olisi mahdollisesti heikentynyt. Erittäin selvästi on havaittavissa planktonlevien määrää kuvaavan a-klorofyllipitoisuuden nousu järven keskiosassa.

Arviointiselostuksessa tulee selvittää, mikä olisi hankkeen aiheuttama vesistökuormitus Luupuveden valuma-alueella kokonaistypen, kokonaisfosforin ja kiintoaineen osalta. Kuormitusvaihtelut tulee selvittää eri vuodenaikoina ja sääoloiltaan erilaisina vuosina. Hankeen aiheuttama vesistökuormituksen lisäys Luupuveden valuma-alueella tulee arvioida ja eritellä sen osuus kokonaiskuormituksesta. Selostuksesta on myös käytävä ilmi, kuinka paljon turvetuotanto tällä hetkellä ja hankkeen mahdollisen toteutumisen jälkeen kuormittaa vesistöä. Tarkastelussa tulee eritellä kuntoonpano- ja tuotantovaiheen tilanne.

Luonnollisesti kuormitus tulee esittää VE 1a (pintavalutus) ja VE 1b (kemikaalinen käsittely) vaihtoehtojen mukaisesti eriteltynä. Selostuksesta on käytävä ilmi, mikä on suunniteltujen vesiensuojelumenetelmien puhdistusteho ja toimivuus erilaisissa hydrologisissa olosuhteissa. Pintavalutuksen ja kemikaalisen vaihtoehdon osalta tulee selvittää niiden toimivuus eri vuodenaikoina ja voidaanko niiden rinnakkaiskäytöllä saada lisää tehoa vesiensuojeluun.

Päästöjen vaikutusten arvioinnissa tarvitaan tietoja vastaanottavien vesistöjen sietokyvystä. Tämä tulee esittää vesistöittäin perustuen purkualueiden vedenlaatuun, hankkeen laskennalliseen kuormitukseen mutta myös vastaanottavien vesistöjen hydrologiaan ja morfologiaan. Arviointiohjelmassa ei ole tuotu esille, mitkä tekijät vesistövaikutustarkastelu tulee kattamaan. Vedenlaadun lisäksi tulisi arvioida hankkeen vaikutusta pohjan liettymiseen ainakin Luupuveden länsiosissa, rehevöitymiseen (mm. kasviplankton) ja kalastoon.

Vesistövaikutusten osalta tarkastelun tulee ulottua Luupujoen yläosaan, ainakin velvoitetarkkailun seurantapisteeseen 18 saakka, joka sijaitsee lähellä joen ylittävää maantietä.

Hydrologiaa koskevia tietoja tulee selvittää myös hankkeesta vastaavan toimesta, koska Välijoen-Suojoen valuma-alueelta ei ilmeisesti ole saatavilla valmiita tietoja virtaamista.

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi direktiivin tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta (tulvadirektiivi) 18.9.2007. Direktiivin 17 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa voimaantulopäivästä. Sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyessä ilmastomuutoksen vuoksi on tarpeen varautua tulvan torjuntaan. Tulvadirektiivissä korostuu kolme velvoitetta: tulvariskien alustava arvioinnin, tulvavaara- ja tulvariskikarttojen sekä tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen.

Kannanotoissa on nousut erityisesti esille tuotantoalueen ja purkuvesistön yläosan tulvaherkkyys niin keväällä kuin kesän rankkasateillakin. Tulvaherkkyys ja sen aiheuttama ympäristövaikutus tulee selvittää hankkimalla riittävät tiedot alueen hydrologiasta. Varmuuden saamiseksi tulvariski eri vuodenaikoina tulee selvittää vaaitsemalla ainakin herkimmät alueet tuotantoalueen itäosissa. Lisäksi arviointiselostuksessa tulee esittää mitoitus- ja tulvalaskelmiin perustuvat kartat, joissa näkyy tulvaherkkä alue eriasteisissa tulvatilanteissa ja tulvien esiintymisen todennäköisyys hankkeen elinkaaren aikana. Samalla tulee arvioida mikä olisi tulvatilanteissa syntyvä vesistökuormituksen määrä eritellen kevät/syksy sekä kesätulvat.

EU:n vesipuitedirektiivin velvoittama vesiensuojelun ja hoidon yleinen tavoite on vesistöjen vähintään hyvä ekologinen tila vuoteen 2015 mennessä. Ympäristöhallinnon koordinoimassa valmistelutyössä Luupuvesi on määritelty vesimuodostumaksi, jonka kohdalla hyvän tilan saavuttaminen edellyttää kuormituksen merkittävää vähentämistä. Mallitarkastelujen ja asiantuntija-arvion perusteella Luupuveteen kohdistuvaa fosforikuormitusta tulisi alentaa n. 40 % nykytasosta. Myös kiintoainespitoisuuksien vähentämiselle on tarvetta. Arviointiselostuksessa on syytä huomioida valmistelleille oleva puitedirektiivin tarkoittama vesienhoitosuunnitelma, joka Valtioneuvoston on tarkoitus hyväksyä vuonna 2009. Arviointiselostuksessa tulee esittää hankkeesta vastaavan perustelut sille, onko hanke ylipäättään toteutuskelpoinen suhteessa vesipuitedirektiiviin.

Arviointiselostuksessa tulee esittää yksityiskohtainen suunnitelma hankkeen vesistövaikutusten seurannasta.

Virkistyskäyttö

Hanke-alueen kalasto ja kalastus ei ole tällä hetkellä hankkeesta vastaavan tiedossa. Kunhan lajisto, kalaston määrä ja kalastustoiminnan aktiivisuus selvitetään arviointiohjelmassa kuvatulla tavalla, voidaan näitä tietoja verratta hankkeen vesistöihin kohdistuviin vaikutuksiin sekä kirjallisuustietoihin lajien elinvaatimuksista. Tältä osin arviointiohjelma on oikean suuntainen.

Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin rajata tarkemmin alue, jolta kalastovaikutukset selvitetään. Nyt ohjelmassa esitetään, että kalataloudellisia vaikutuksia tarkastellaan samalta alueelta kuin vesistövaikutuksia, joita luvataan tarvittaessa selvittää myös Luupuveden alapuolisesta Luupujoesta. Arviointiohjelmassa selvitysmenetelmänä

mainittu kalatalouskysely aiotaan lähettää kaikille osakaskunnille ja lisätietoa hankitaan sosiaalisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Sosiaalisten vaikutusten arviointialue (kuva 7) ei kuitenkaan ulotu yhtä laajalle kuin hankeen vesistövaikutukset tai mainittujen osakaskuntien alueet. Kalasto tulee arvioida samalta alueelta kuin vesistövaikutuksetkin eli Luupujokeen tarkkailupisteelle 18 saakka.

Marjastuksen osalta tuotantoalueen kasvillisuusselvitys ja sosiaalisten vaikutusten kysely antavat riittävästi tietoa vaikutusten arvioimiseksi selostuksessa. Metsästyksen osalta linnustoselvitys ja mainittu kysely antavat samankaltaisen tiedon arvioinnin pohjaksi. Mikäli hanke esimerkiksi tulvantorjunnan vuoksi aiheuttaa vesistöjärjestelyitä Kaislasessa, tulee niiden vaikutukset arvioida myös metsästykselle.

Melu

Turvetuotannosta Haisurämeen alueella aiheutuvien melutasojen arvioimiseksi lähimmillä mahdollisesti häiriintyvillä kiinteistöillä voidaan käyttää arviointiohjelmasa esitettyä mallinnusmenetelmää. Mallinnuksella on arvioitava työkoneiden lisäksi turpeen kuljetuksesta aiheutuvasta liikenteestä syntyvä melu. Mallinnuksen on erityisesti tuotettava 55 dBA melualuerajat päiväaikaiselle (LAeq 07-22) ja 50 dBA melualuerajat yöaikaiselle (LAeq 22-7) melulle asuinalueilla sekä 45 dBA melualuerajat päiväaikaiselle ja 40 dBA yöaikaiselle melulle loma-asutukseen käytettävillä alueilla mikäli turvetuotantoalueen vaikutuspiiriin jää loma-asutusta. Laskentojen tulosten perusteella tulee pystyä arvioimaan tarvitaanko toiminnoista aiheutuvien melutasojen alentamiseksi meluntorjuntatoimenpiteitä. Tulokset melun vyöhykkeisyydestä tulee esittää myös selkeästi ymmärrettävällä kartalla, johon kaikki asutut kiinteistöt on merkitty. Tarvittavat melun leviämisselvitykset on tehtävä kokeneen ammattitaitoisen asiantuntijan toimesta. Arviointiselostuksessa tulee painottaa keinoja melun vähentämiseksi. Arviointiselostuksessa tulisi kuvata taulukkona tuotantomenetelmitäin melupäästöt, jos hankealueella käytettävää menetelmää ei voida nimetä etukäteen.

Pöly

Turvetuotannosta aiheutuvien pölypäästöjen aiheuttamia pitoisuuksia lähialueilla voidaan arvioida arviointiohjelmasa esitettyllä tavalla mallintaen. Koneiden ja laitteiden päästömäärien arvioimiseksi tulee käyttää samanlaisten laitteiden käytöstä aiheutuneita aiemmin mitattuja päästötietoja. Kokonaisleijuman (TSP) lisäksi laskennoissa tulee arvioida hengitettävien hiukkasten (PM10) ja pienhiukkasten (PM2.5) ohjearvoihin verrattavat pitoisuudet. Tulokset pölyn leviämisestä tulee esittää myös selkeästi ymmärrettävällä kartalla, johon kaikki asutut kiinteistöt on merkitty. Tarvittavat pölyn leviämisselvitykset on tehtävä kokeneen ammattitaitoisen asiantuntijan toimesta. Pölyämisen rajoittamiskeinoja tulee painottaa arviointiselostuksessa. Arviointiselostuksessa tulisi kuvata taulukkona tuotantomenetelmitäin pölypäästöt, jos hankealueella käytettävää menetelmää ei voida nimetä etukäteen. Hankealueen lounaispuoliselle Valkeisjärvelle on kohdistunut pölykuormitusta muilta tuotantoalueilta ja mahdollinen lisäkuormitus tulee arvioida osana arviointiselostusta.

Liikenne

Arviointiohjelma on tällä hetkellä epäselvä liikenteen kulkusuuntien, määrien ja vaikutusten osalta. Polttoturpeen käyttökohteina mainitaan ohjelmassa s.18 Kuopio ja Haapavesi. Ohjelman alkupuolella s. 8 mainitaan mahdollisina kuljetussuuntina

myös Iisalmi ja Kajaani. Varsinkin Kajaaniin suuntautuva liikenne tulisi todennäköisesti käyttämään muita teitä kuin mitä ohjelmassa on esitetty.

Tuotantoalueen ja Kiuruveden väliltä tulee esittää perusteet, miksi käytettäisiin alempiasteista tietä 5970 Turhalan kautta eikä itäisempää tietä 595 kuljetusreittinä tai missä suhteessa molempia yhteyksiä käytetään.

Turverekkojen liikennemäärät tulee arvioida mahdollisimman luotettavasti perustuen vuosittaisiin turvesatoihin ja autojen kuljetuskapasiteetteihin, kuten muistutuksissa on esitetty. Myös lähiasutukselle oleelliset, tuotantoalueelta yleiselle tielle johtavat työmaatiet, tulee esittää kartoilla.

Arviointiohjelmassa esitetty liikenteen vaikutusten tarkastelunäkökulma, jossa tarkastellaan vain kuljetusreittien onnettomuusalttiita kohtia hankealueen läheisyydessä, on liian suppea. Arviointiselostuksessa tuleekin ottaa huomioon kaikki Savo-Karjalan tiepiirin lausunnossaan esittämät näkökohdat.

Talous ja elinkeinot

Arviointiselostuksessa tulee ohjelmassa mainitun lisäksi ottaa huomioon hankkeen mahdolliset negatiiviset vaikutukset tuotantoalueen lähi – ja lomakiinteistöjen arvoon. Myös alueen jälkikäytön positiiviset ja negatiiviset seuraukset tulee arvioida ja kuvata todennäköisimmät jälkikäyttömuodot.

Sosiaaliset vaikutukset ja vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Arviointiohjelmassa on esitetty lähinnä yleisellä tasolla kuinka vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioidaan. Arviointiohjelmassa erityisesti melu - ja pölyvaikutukset liittyvät läheisesti ihmisten terveyteen ja elinoloihin. Näitä tekijöitä hankkeesta vastaavalla on tarkoitus selvittää sinänsä kattavin menetelmin. Arviointiselostuksessa näiden tekijöiden vaikutusta tulee tarkastella myös osana sosiaalisia ja terveydellisiä vaikutuksia. Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto on esittänyt lausunnossaan monia näkökohtia, jotka tulee pyrkiä ottamaan huomioon arviointiselostuksessa.

Hanketyyppiin liittyvät onnettomuustilanteet on arviointiohjelmassa esitetty melko kattavasti ja niiden todennäköisyyttä, ilkivalta mukaan lukien, on syytä pohtia tarkemmin arviointiselostuksessa.

Sosiaalisten vaikutusten arviointia on kohdealueella tehty jo kesällä 2008. Arviointiohjelmassa olisi tullut kuvata tarkemmin mitä on ehditty selvittää ja mitä vielä selvitetään. Tämän vuoksi käytetyt menetelmät tulee kuvata kattavasti arviointiselostuksessa ja sen liitteeksi tulee laittaa mm. kyselylomakkeet. Hankkeesta vastaavan tulee varautua vielä arviointiselostuksenkin jälkeen mahdollisiin tätä osiota koskeviin täydennyksiin, koska yhteysviranomaisen ei ole voinut kommentoida kattavasti tämän osion sisältöä arviointiohjelmassa ennen sen toteutusta.

Haitallisten vaikutusten vähentäminen

Arviointiselostuksessa tulee esittää haittojen vähentämiskeinoja sekä niiden soveltuvuutta juuri tähän hankkeeseen mm. vesistö-, luonto-, melu-, pöly – ja liikennevaikutusten osalta. Erityisesti tulvaherkän tuotantoalueen vesiensuojelullisia toimia tulee suunnitella tavallista suuremmalla huolellisuudella ottaen huomioon mm. mahdolli-

suudet yhdistää pintavalutuskentät ja kemikaalinen vedenpuhdistusmenetelmä sekä muiden vesiensuojelumenetelmien yhdistäminen niihin.

Osallistuminen

Yleisön oikea-aikaisella ja riittävällä tiedottamisella varmennetaan se, että kaikilla on tieto siitä kuinka hanke etenee. Arviointiohjelmassa esitetty jatkoaikataulu hankkeelle ei ole realistinen ja se tulee päivittää arviointiselostukseen.

Raportointi

Arviointiohjelmassa on paikoitellen epätarkkuuksia, jotka eivät paranna sen luettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Arviointiselostuksessa mm. paikannimiä, alueen toimijoita ja karttakuvia koskevia seikkoja tulee täsmentää ilman väärinkäsitysten mahdollisuutta. Myös tiivistelmän tulee olla riittävän selkokielineen. Asioiden esittämiseen kartoilla ja vertailutaulukoissa tulee panostaa. Arviointiselostuksessa on YVA-asetuksen mukaisesti tuotava esille miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon ja selvitys arviointimenettelyn vaiheista osallistumismenettelyineen.

YHTEENVETO

Ympäristökeskus katsoo arviointiohjelman täyttävän YVA-asetuksen (713/2006) 9 §:n sisällölliset vaatimukset. Arviointiohjelmassa eri vaikutusten painoarvo on melko hyvin tasapainossa keskenään, liikennettä lukuun ottamatta. Arviointiohjelma on kirjoitettu monin paikoin yleisellä tasolla, joten arvioinnin lopputulos on pitkälti kiinni selostuksen täsmällisyydestä. Sen vuoksi arviointiselostuksessa tulee painottaa myös käytettyjen menetelmien kuvaamista, jotta selostuksen luotettavuuteen voidaan ottaa kantaa. Selvitysmenetelmät ja vaikutusalueet eivät arviointiohjelmassa olleet vielä täysin jäsentyneitä.

Erityisesti vesistövaikutuksissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että raportista on luettavissa tämän hankkeen suhteellinen osuus valuma-alueen kokonaiskuormituksesta ja muun turvetuotannon yhteiskuormituksesta edellä lausunnossa tarkemmin kuvatulla tavalla. Tuotantoalueen tulvaherkkyys ja sen aiheuttama ympäristövaikutus tulee selvittää hankkimalla riittävät tiedot alueen hydrologiasta ja vedenlaadusta ja tulee esittää tulva-aluekartat sekä mahdolliset tulvantorjuntakeinot haittojen vähentämiseksi. Naturavaikutusarvioinnin tarve selviää lopullisesti, kun hankkeen toteutus-suunnitelmat tarkentuvat arviointiselostuksessa.

Arviointiselostuksessa tulee esittää ehdotus keinoista päästöjen ja kielteisten vaikutusten vähentämiseksi. Turvetuotannossa on monia työvaiheita, koneita ja menetelmiä sekä vesiensuojeluratkaisuja, joiden oikealla valinnalla, sijoittelulla ja käytöllä voidaan huomattavasti pienentää ympäristövaikutuksia. Näitä teknisiä ratkaisuja ja niiden käyttöä sekä vaikutuksia tällä hankealueella tulee arviointiselostuksessa kuvata riittävän tarkasti. Näin voidaan varmistua parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja käytäntöjen noudattamisen periaatteesta. Näiden ympäristönsuojeluun vaikuttavien ratkaisujen sijoittumista suolle kuvaavan kartan on oltava ymmärrettävä niin maallikoille kuin asiantuntijoillekin. Selostukseen voisi liittää listan turvetuotannon keskeisistä termeistä selityksineen. Selostuksessa tulee esittää ymmärrettävällä tavalla hankkeen vaihtoehtojen vertailu, selvitys arviointimenettelyn vaiheista osallistumismenettelyineen, tulevat seurannat sekä selvitys siitä miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon.

ARVIOINTIOHJELMAN JA YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on nähtävillä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 25.9. 2008 alkaen Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa ja Kiuruveden kaupungissa. Lausunto on myös luettavissa osoitteessa www.ymparisto.fi/psa.

JAKELU JA MAKSUT

Vapo Oy/Mirja Juntunen
Paikalliset polttoaineet/Resurssit
PL 22
40101 Jyväskylä

Yhteysviranomaisen lausunnosta peritään ympäristöministeriön asetuksen alueellisten ympäristökeskuskusten maksullisista suoritteista (1387/2006) mukainen maksu. Maksun määräytymisessä on huomioitu, että vaikutukset ulottuvat yhden kunnan alueelle.

Maksu on 4370 euroa, joka peritään hankkeesta vastaavalta eli Vapo Oy:ltä.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määrittämisestä.

Johtaja

Markku Henttonen

Ylitarkastaja

Antti Lammi

Liitteet: Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä
Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Luettelo lausunnon/muistutuksen antajista:

- Itä-Suomen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto
- Savo-Karjalan tiepiiri
- Ekometsätalouden liitto/Hannu Hyvönen
- Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä
- Ylä-Savon Vihreät r.y.
- Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri r.y.
- Kiuruveden kaupunginhallitus
- Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto
- Pohjois-Savon liitto
- Pohjois-Savon riistanhoitopiiri
- + yksityishenkilöt

Tiedoksi: Kiuruveden kaupunki, tekninen virasto

Pohjois-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus
Ylä-Savon Kehitys Oy
Kiuruveden Luonnonystävät ry, Susanna Rytönen
Kiuruveden kalastusalue, Pekka Eerikiharju
Pohjois-Savon metsäkeskus, Kuopio